

ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ฉบับที่ D35 10 ก.ค. 68		วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น ไทย-กัมพูชา	กัมพูชาแทรกแซงกิจการภายในไทย: ละเมิดกฎบัตรอาเซียนและหลักการแห่งสหประชาชาติ	
ประเด็นสำคัญ	- กัมพูชาแทรกแซงกิจการภายในของไทย - กฎหมายระหว่างประเทศ: หลักอธิปไตยและข้อจำกัดการแทรกแซง - หลักการไม่แทรกแซง: แก่นแท้ของอาเซียนและกฎบัตรสหประชาชาติ - จากถ้อยคำสู่การแทรกแซง: ความพยายามเปลี่ยนโครงสร้างอำนาจไทยจากภายนอก - ความเปราะบางของรัฐไทย: ช่องว่างที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการทูต - แนวโน้มของการแทรกแซงในยุคใหม่	

ปลายเดือนพฤษภาคม 2568 เสียงปิ่นที่ชายแดนไทย-กัมพูชาในพื้นที่ “ช่องบก” กลายเป็นสัญญาณเตือนภัยครั้งใหม่ของความเปราะบางในความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศเพื่อนบ้าน การปะทะทางทหารระหว่างกำลังของทั้งสองฝ่ายส่งผลให้ทหารกัมพูชาเสียชีวิตหนึ่งนาย และกลายเป็นชนวนของการตอบโต้ทั้งในระดับทหาร การทูต และเศรษฐกิจ

ในสายตาของรัฐบาลไทย การกระทำของฝ่ายกัมพูชาคือการละเมิดบันทึกความเข้าใจปี 2543 ซึ่งระบุหลักการไม่เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิประเทศในพื้นที่ซึ่งยังไม่มี การปักปันเขตแดนอย่างชัดเจน การขุดแนวคูตั้งรับในพื้นที่พิพาทจึงถูกตีความว่าเป็นความพยายาม “ผนวกพื้นที่” อย่างไม่เป็นทางการ ขณะที่ฝ่ายกัมพูชากลับมองว่ากำลังดำเนินงานในพื้นที่ของตน และเมื่อการเจรจาทางการทูตไม่สามารถระงับความขัดแย้งได้ จึงยกระดับเรื่องเข้าสู่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ หรือ ICJ โดยอ้างว่าจำเป็นต้องให้ “องค์กรที่เป็นกลาง” เข้ามาตัดสิน

อย่างไรก็ตาม การยื่นเรื่องเข้าสู่ศาลโลกของกัมพูชาไม่ได้ครอบคลุมเพียงข้อบกพร่องเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกลุ่มปราสาทโบราณในจังหวัดสุรินทร์อีกสามแห่ง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไทยครอบครองและพัฒนาเชิงท่องเที่ยวมาโดยตลอด กลยุทธ์นี้จึงถูกมองว่าเป็นการเปิดแนวรบใหม่ในมิติของ “มรดกทางวัฒนธรรม” เพื่อเพิ่มแรงกดดันทางการเมืองและสื่อ

ในขณะที่ความขัดแย้งภายนอกกำลังคุกรุ่น ความเปราะบางของการเมืองภายในไทยกลับถูกฉายชัดผ่านเหตุการณ์ไม่คาดฝัน นั่นคือ “คลิปเสียงโทรศัพท์หลุด” ที่ปรากฏออกมาในปลายเดือนมิถุนายน เป็นเสียงสนทนาระหว่าง น.ส.แพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรีของไทย กับสมเด็จ ฮุน เซน ประธานวุฒิสภากัมพูชา โดยมีถ้อยคำที่ถูกตีความว่า “ลำเอียงเข้าข้างกัมพูชา” และเรียกกองทัพไทยว่า “ฝ่ายตรงข้าม”

อีกทั้งตามที่ปรากฏข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงความเห็นของผู้นำกัมพูชาในสื่อออนไลน์ ช่วงที่ผ่านมา รวมถึงการกล่าวในลักษณะเรียกร้อง และต้องการเห็นการเปลี่ยนผู้นำของรัฐบาลไทย นายนิกรเดช พลังกูร อธิบดีกรมสารนิเทศ และโฆษกกระทรวงการต่างประเทศ ชี้แจง รัฐบาลไทยเห็นว่าเป็นการแทรกแซงกิจการภายในของไทย ซึ่งขัดต่อกฎบัตรอาเซียน กฎบัตรสหประชาชาติ และกฎหมายระหว่างประเทศอย่างร้ายแรง รัฐบาลไทยขอเรียกร้องให้ผู้นำกัมพูชา ยุติการกระทำดังกล่าว เนื่องจากมีผลเสียต่อความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ประเทศ อย่างร้ายแรง และขอเรียกร้องให้กัมพูชา หันมาแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธี

อย่างไรก็ตาม สมเด็จฮุน มาเนต กล่าวว่า ที่ไทยกล่าวหารัฐบาลกัมพูชา โดยเฉพาะสมเด็จฯ ฮุน เซน แทรกแซงกิจการภายในของไทย แต่ความจริงแล้ว กัมพูชาไม่ได้ทำเช่นนั้น ประเด็นเกี่ยวกับพรรคการเมือง การแต่งตั้ง หรือการถอดถอนตำแหน่งใด ๆ เป็นเรื่องกิจการภายในของไทย

การกระทำของกัมพูชาในเรื่องการแทรกแซงนั้น ไม่เพียงส่งผลกระทบต่อบรรยากาศทางการทูตระหว่างประเทศเพื่อนบ้านเท่านั้น หากแต่ยังสั่นคลอนหลักการพื้นฐานของกฎบัตรอาเซียน ข้อที่ ซึ่งระบุว่าประเทศสมาชิกจะต้อง "ไม่แทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน" การฝ่าฝืนหลักการนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อความเป็นเอกภาพของสมาคม และเปิดช่องให้เกิดบรรทัดฐานใหม่ที่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงในภูมิภาค

กฎหมายระหว่างประเทศ: หลักอธิปไตยและข้อจำกัดการแทรกแซง

ในโลกของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เส้นแบ่งที่แท้จริงระหว่างรัฐ ไม่ได้มีเพียงพรมแดนทางภูมิศาสตร์ หากยังครอบคลุมไปถึงเส้นเขตแดนของอธิปไตย สิทธิในการบริหารประเทศตนเอง และการตัดสินใจของประชาชนแต่ละรัฐผ่านกระบวนการตัดสินใจภายใน หากรัฐใดรัฐหนึ่งเข้าไปแทรกแซงหรือแสดงเจตจำนงที่จะเปลี่ยนผู้นำของรัฐอื่นโดยเปิดเผย แม้ในทางวาจา ก็อาจถือเป็นการละเมิดหลักสากลขั้นพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้

ในกรณีของกัมพูชา เมื่อมีถ้อยแถลงหรือท่าทีโดยตรงจากผู้นำทางการเมืองระดับสูง อาทิ สมเด็จ ฮุน เซน อดีตนายกรัฐมนตรีกัมพูชา ที่แสดงความไม่พอใจต่อผู้นำของไทยในปัจจุบัน และแสดงความประสงค์ “อย่างเปิดเผย” ว่าต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลไทย สิ่งนี้ ไม่เพียงเป็นการแสดงออกทางการทูตที่ “ผิดมารยาท” เท่านั้น แต่ยังขัดต่อหลักการที่กำหนดไว้ในกฎบัตรอาเซียน และกฎบัตรสหประชาชาติอย่างชัดเจน

หลักการไม่แทรกแซง: แก่นแท้ของอาเซียนและกฎบัตรสหประชาชาติ

กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ซึ่งลงนามอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2550 มีข้อบัญญัติสำคัญใน มาตรา 2 (หลักการพื้นฐาน) ที่ระบุว่า สมาชิกอาเซียนจะต้อง “เคารพเอกราช ความเสมอภาคทางอธิปไตย และอัตลักษณ์ของรัฐสมาชิก” และ “ไม่แทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน”

ขณะเดียวกัน กฎบัตรสหประชาชาติ (UN Charter) มาตรา 2(7) ได้วางหลักไว้อย่างชัดเจนว่า “ไม่มีบทบัญญัติใด ในกฎบัตรนี้จะให้อำนาจแก่สหประชาชาติในการแทรกแซงเรื่องใด ๆ ซึ่งเป็นเขตอำนาจภายในของรัฐใด ๆ” และ โดยอนุโลม รัฐสมาชิกก็ไม่ควรแทรกแซงกันเอง ภายใต้หลักการดังกล่าว การที่กัมพูชา ซึ่งเป็นสมาชิกของทั้ง อาเซียนและสหประชาชาติ ได้แสดงออกอย่างโจ่งแจ้งว่าไม่ยอมรับผู้นำไทยในปัจจุบัน และต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงโดยเร็วที่สุด จึงอาจถือเป็น “การละเมิดพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ” ซึ่งอาจส่งผลกระทบไม่เพียงต่อภาพลักษณ์ แต่รวมถึงเสถียรภาพของระบบระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จากถ้อยคำสู่การแทรกแซง: ความพยายามเปลี่ยนโครงสร้างอำนาจไทยจากภายนอก

การแทรกแซงทางการเมืองระหว่างประเทศ ไม่จำเป็นต้องใช้ทหารหรืออาวุธ หากแต่สามารถเกิดขึ้นผ่าน คำพูด ภาพลักษณ์ และการสื่อสาร ท่าทีของกัมพูชาที่ต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงผู้นำไทย อาจดูเพียงเป็นการ แสดงความเห็นส่วนตัวของผู้นำประเทศหนึ่ง แต่เมื่อพิจารณาในบริบทของ “คลิปเสียงหลุด” ซึ่งแสดงถึงความ โกลัซิดและการพูดคุยเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างผู้นำทั้งสองฝ่าย สิ่งนั้นอาจตีความได้ว่าเป็น “การใช้อิทธิพลทาง การเมือง” ที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกระบวนการตัดสินใจภายในของรัฐไทย ยิ่งกว่านั้น เหตุการณ์ที่ตามมาหลัง คลิปเสียงหลุด ได้แก่ การพักการปฏิบัติหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีไทยโดยคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ และการเกิดความ ไม่สงบทางการเมืองในประเทศ ต่างเป็นผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นจากต้นเหตุภายนอก กล่าวคือ ถ้อยคำและการสื่อสาร จากผู้นำกัมพูชา จึงนับเป็นกรณีตัวอย่างที่ชัดเจนของการแทรกแซงกิจการภายใน “โดยไม่ใช้อาวุธ” แต่ทำลาย เสถียรภาพของรัฐบาลโดยตรงผ่านกลไกสาธารณะและการสื่อสาร

ความเปราะบางของรัฐไทย: ช่องว่างที่ถูกใช้เป็น เครื่องมือทางการทูต

ภายใต้สถานการณ์ที่ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความขัดแย้งภายใน ทั้งในด้านอำนาจศาล การเมืองระหว่างฝ่ายรัฐบาล-ฝ่ายค้าน และความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับผู้นำพลเรือน ช่องว่างเหล่านี้กลายเป็น “จุดอ่อน” ที่กัมพูชาสามารถใช้เป็นจุดคานงัดเพื่อสร้างแรงกดดัน และบ่อนทำลายความชอบธรรมของรัฐบาลไทย

จากมุมหนึ่ง อาจกล่าวได้ว่ากัมพูชาใช้กลยุทธ์ของรัฐขนาดเล็กในการเผชิญหน้ากับรัฐที่มีขนาดใหญ่กว่า โดยใช้ “สงครามข้อมูลข่าวสาร” (information warfare) และ “ยุทธศาสตร์การบั่นทอนภาพลักษณ์” มากกว่าการปะทะทางทหาร การพูดถึงความล้มเหลวของไทยในการจัดการข้อพิพาทชายแดน หรือการพยายามทำให้รัฐบาลไทย “ดูอ่อนแอ” บนเวทีโลก ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างภาพให้ประชาคมระหว่างประเทศมองว่าไทยไม่สามารถปกครองตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวโน้มของการแทรกแซงในยุคใหม่

ในศตวรรษที่ 21 การแทรกแซงกิจการภายในไม่ได้มีรูปแบบเป็นรลถึงหรือเรือรบโดยตรง หากแต่ยังมีรูปแบบโดยอ้อมที่แฝงตัวมาในลักษณะของคำพูด บทสัมภาษณ์ การรั่วไหลของข้อมูล และการปลุกกระแสในโลกออนไลน์ กรณีที่กัมพูชาแสดงความไม่ยอมรับผู้นำไทย พร้อมทั้งเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ไม่เพียงเป็นการละเมิดกฎบัตรอาเซียนและยูเอ็นในทางนิตินัย หากยังสะท้อนถึง “ความกล้าที่จะท้าทายบรรทัดฐานสากล” ของรัฐเล็กในภูมิภาคนี้ด้วย หากพฤติกรรมลักษณะนี้ไม่ถูกวิพากษ์และจัดการในระดับภูมิภาคหรือระดับนานาชาติ ก็อาจกลายเป็นแบบอย่างที่บ่อนทำลายระเบียบโลกในระยะยาว เพราะถึงแม้ผู้นำของกัมพูชาจะอ้างว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในเป็นผลจากกลไกภายในของไทยเอง อย่างไรก็ตาม การกระทำของผู้นำกัมพูชาย่อมเป็นการกระทำที่เล็งเห็นผล (consequence) ที่จะตามมาอยู่แล้ว

สำหรับประเทศไทย การตอบสนองต่อเหตุการณ์เช่นนี้จึงไม่ควรหยุดอยู่แค่การประณามหรือโต้แย้งในระดับวาทกรรม หากแต่ควรผลักดันให้เวทีอาเซียนมีบทบาทเชิงกลไกที่มากขึ้น พื้นฟูหลัก non-intervention ให้กลับมาเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างแท้จริง และผลักดันให้กฎบัตรไม่ใช้เพียงถ้อยคำบนกระดาษ แต่เป็นหลักประกันของความเคารพซึ่งกันและกันในโลกที่อ่อนไหวและเปราะบางยิ่งกว่ายุคใด ๆ

พ.อ.หญิง มณฑิรา ยิ้มสมบูรณ์

อจ.หกวทบ.

อ้างอิง

1. <https://www.prachachat.net/general/news-1839058> รัฐบาล ร้อง กัมพูชายุติแทรกแซงกิจการภายในไทย ละเมิดกฎบัตรอาเซียน-ยูเอ็นร้ายแรง
2. <https://prachatai.com/journal/2025/07/113550> กต. เรียกร้อง 'กัมพูชา' หยุดละเมิด 'ไทย' เลิกแทรกแซงกิจการภายใน
3. <https://www.thebetter.co.th/news/news/32160> กต.ไทยประณามกัมพูชา แทรกแซงกิจการ-ละเมิดกฎสากล "สุนเซน" อ้างกับนายฯสิงคโปร์ทหารไทยยิ่งก่อน
4. <https://www.youtube.com/watch?v=188YUuX09jo>
5. <https://www.youtube.com/watch?v=ylphtf1D6xw>

ท่านสามารถสืบค้นข้อมูลย้อนหลังได้ โดยการสแกน QR Code ด้านล่างนี้

